

Polismyndigheten i Uppsala län
Box 3007
750 03 UPPSALA

**Tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204) och
polisdatalagen (2010:361) avseende publicering av bilder
på okända gärningsmän på Internet; Ert dnr. AA-188-
13107-12**

Datainspektionen meddelar följande

BESLUT

Den publicering av personuppgifter på Internet som Polismyndigheten i Uppsala län har genomfört i kriminalärendet 0300-K24227-11 är inte förenlig med polisdatalagen (2010:361). Dessutom är polismyndighetens rutiner i samband med publicering av bilder på okända gärningsmän på Internet otillräckliga. Datainspektionen *förelägger* därför polismyndigheten att införa rutiner som säkerställer att framtida bildpubliceringar sker i enlighet med gällande rätt. Polismyndigheten *föreläggs* också att senast den 25 februari 2013 till Datainspektionen redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av detta beslut.

SKÄL FÖR BESLUTET

Inledning

Datainspektionen observerade i början av november 2012 att Polismyndigheten i Uppsala län (i det följande polismyndigheten) hade låtit två bilder tagna på en person i anslutning till en bankomat ligga ute på polisens hemsida (www.polisen.se) under drygt sex månader beträffande ett misstänkt bedrägeri av normalgraden (9 kap. 1 § brottsbalken) som hade

begåtts i juli 2011. Av texten i anslutning till bilderna framgick att en kvinna (målsäganden) den 27 juli 2011 blivit bestulen på sitt kontokort och att hon därefter blivit av med totalt 8 000 kr som tagits ut vid sammanlagt tre uttag. Vidare hade polismyndigheten angett att mannen på bilderna hade gjort ett av uttagen och att det uttag som återgavs på de publicerade bilderna avsåg ett uttag från målsägandens konto på 4 000 kr. Datainspektionen kunde slutligen konstatera att de aktuella bilderna inte hade försetts med funktioner eller åtgärder som förhindrade eller försvårade nedladdning av dem.

Mot den ovan angivna bakgrunden beslutade Datainspektionen att inleda tillsyn mot polismyndigheten och ställde ett antal frågor till myndigheten. De första frågorna skickades till polisen den 14 november 2012. Bilderna på polisens hemsida togs bort den 15 november 2012.

Av de inkomna svaren från polismyndigheten samt de handlingar som myndigheten har gett in framgår i huvudsak följande.

Som en sista utredningsåtgärd i ärendet beslutade förundersökningsledaren att begära polismyndighetens tillstånd att publicera de bilder som inhämtats från den aktuella bankens övervakningskamera. Således publicerades övervakningsbilderna på polisens hemsida. Bilderna har också visats i en dagstidnings webbsändning (omfattas inte av Datainspektionens tillsyn). Publiceringen gjorde att mannen kunde identifieras av en person som tog kontakt med polisen. Den utpekade mannen kallades till förhör och delgavs misstanke om brott, vilket skedde den 26 april 2012. Snart kunde det dock konstateras att mannen, som förnekade brott, inte hade tagit ut pengar med målsägandens kontokort, utan han hade använt bankomaten vid en tidpunkt i nära tidsmässig anslutning till det uttag på 4 000 kr som hade gjorts med målsägandens kort. Mannen har således inget med den aktuella gärningen att göra och är oskyldig, vilket stod klart för polisen senast någon av de första dagarna i maj 2012. Mannen avfördes från utredningen och förundersökningen lades ned den 3 maj 2012. Anledningen till att fel person publicerades var att bankens övervakningskamera inte var synkroniserad mot "Fröken ur" (differensen uppgick till ca. 90 sekunder) och att således fel bilder levererades från banken till polismyndigheten. Polismyndigheten har från sin sida inte vidtagit någon extra kontroll av att rätt bilder levererats innan publicering skedde.

Efter det att mannen avförts från utredningen och förundersökningen lades ned den 3 maj 2012 låg bilderna på mannen kvar på polisens hemsida med samma text som tidigare ända till den 15 november 2012 då hela publiceringen (bilderna och all text) togs bort. Anledningen till att bilderna låg kvar i drygt sex månader efter det att förundersökningen lades ned var sedan tidigare

kända publiceringstekniska problem inom polismyndigheten. Polismyndigheten har således vidtagit åtgärder för att få publiceringen på polisens hemsida att upphöra, men dessa åtgärder har inte lett till att bilderna och texten försvunnit från polisens hemsida. Polismyndigheten beklagar att bilderna har legat ute på Internet under orimligt lång tid.

Datainspektionens bedömning

Polisen har getts ett långtgående förtroende att behandla i många fall mycket integritetskänsliga personuppgifter i sin brottsbekämpande verksamhet (dvs. för utredning av brott och i s.k. kriminalunderrättelseverksamhet). De förutsättningar som ska vara uppfyllda för en laglig behandling av personuppgifter i den brottsbekämpande verksamheten finns i polisdatalagen (2010:361). Enligt den lagen är vissa bestämmelser i personuppgiftslagen (1998:204) (PuL) tillämpliga på polisens behandling av personuppgifter i den brottsbekämpande verksamheten (se 2 kap. 2 § polisdatalagen). Det gäller bl.a. det stora flertalet av de grundläggande kraven i 9 § PuL. Således får polisen endast behandla personuppgifter i sin brottsbekämpande verksamhet på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed (9 § b) PuL). Vidare ska de personuppgifter som behandlas vara riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella (9 § g) PuL) och dessutom ska polisen vidta alla rimliga åtgärder för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen (9 § h) PuL).

När det gäller god sed avseende den nu aktuella behandlingen kan följande sägas. Även om polisens användning av Internet för publicering av bilder på okända gärningsmän är en relativt ny företeelse, har den blivit föremål för prövning och uttalanden av bl.a. Justitieombudsmannen (dnr. 4787-2009) och Datainspektionen (samrådsärende med Rikspolisstyrelsen, dnr. 1525-2009). Dessutom har Rikspolisstyrelsen tagit fram allmänna råd för polisens publicering av bilder på Internet (RPSFS 2011:7, FAP 188-1). Datainspektionen anser att de generella ställningstaganden som härvid har gjorts av Datainspektionen, Justitieombudsmannen och Rikspolisstyrelsen utgör en god grund för att ge vägledning om vad som ska anses vara god sed för den aktuella behandlingen.

Datainspektionen anser att polismyndigheten, ur ett personuppgiftsperspektiv, har gjort flera fel i samband med publiceringen av bilderna i den aktuella förundersökningen.

1. Polisen har publicerat bilder på en oskyldig person som inte har något med den misstänkta gärningen att göra. Att av en brottsbekämpande

myndighet (vars information för de flesta bedöms som mycket trovärdig och komma från en tillförlitlig källa) felaktigt pekats ut som en brottsling innebär tveklöst ett omfattande otillbörligt integritetsintrång. När polisen har för avsikt att utföra en behandling av personuppgifter som består i att publicera bilder på Internet (dvs. i praktiken avhända sig kontrollen över bilderna och ge dem en mycket omfattande spridning), måste det därför inom polisen finnas kontrollmekanismer och rutiner som, så långt det är möjligt och rimligt, säkerställer att rätt bilder publiceras.

Att klocksynkroniseringen hos övervakningskameror inte sällan brister i förhållande till "verklig" tid får anses vara känt problem. Det innebär i sin tur att, i de fall polisen inhämtar övervakningsbilder från tredje part, t.ex. en bank eller en butik, det ankommer på polisen att tydligt påminna (eller på annat sätt säkerställa att) den som lämnar bilder till polisen att bl.a. dubbelkolla klocksynkroniseringen. Att en sådan kontroll har skett hos den utlämnande parten bör också dokumenteras. Dessutom bör polisen göra en extra egen kontroll i saken. Vid bankomater och butiker, som kan ha flera kunder under mycket kort tid, är detta extra viktigt för att säkerställa att de uppgifter som senare ska publiceras på Internet är korrekta. I denna del av förberedelserna inför publicering anser Datainspektionen att polismyndigheten har brustit. Som en följd härav har polismyndigheten kommit att behandla personuppgifter i strid med ett av de grundläggande krav som gäller för polisens personuppgiftsbehandling i den brottsbekämpande verksamheten, nämligen att behandla korrekta personuppgifter med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

- Publiceringen har pågått under sex månaders tid efter det att den oskyldige mannen på bilderna har avförts från utredningen och förundersökningen lagts ned. Polismyndigheten har således vidtagit utredningsåtgärder genom att behandla personuppgifter i ett kriminalärende (för ändamålet utredning av brott), trots att utredningen för länge sedan har varit nedlagd. Myndigheten har med andra ord inte haft laglig grund för att behandla de aktuella personuppgifterna genom att publicera dem på Internet för det aktuella ändamålet (eller för något annat ändamål) efter det att utredningen lades ned. Datainspektionen anser att den långa publiceringstiden, oaktat att det rör sig om publicering av en oskyldig person, i sig har inneburit ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet; ett intrång som förstärks av det faktum att utredningen har lagts ned.

3. Datainspektionen anser att publiceringen, utöver vad som framgår i punkterna 1 och 2 ovan, även brustit i förhållande till god sed (9 § b) PuL) i följande avseenden:
 - a. Publiceringen har avsett ett brott som endast har fängelse två veckor som minimistraff. Det är således ett i typfallet alltför lindrigt brott som har legat till grund för publiceringen (se bl.a. punkten 2 i FAP 188-1).
 - b. Polismyndigheten har inte försett de publicerade bilderna med upplysning om förbud mot nedladdning eller med funktion som försvårar nedladdning och vidare spridning av dem (se bl.a. punkten 4 i FAP 188-1).

4. Slutligen har polismyndigheten, när det stod klart att bilder på en oskyldig person hade publicerats, inte vidtagit erforderliga åtgärder för att få publiceringen att upphöra. När polismyndigheten fick full insikt i att mannen på bilderna inte hade något med det aktuella bedrägeriet att göra, borde polismyndigheten omgående ha vidtagit åtgärder som medförde att bilderna försvann från Internet. De åtgärder som polismyndigheten har vidtagit före den 15 november 2012 har inte åstadkommit någon förändring av de publicerade uppgifterna. Polismyndigheten har uppenbarligen inte heller kontrollerat att de försök till borttagande som har gjorts fått önskat resultat, trots att problemen med publiceringsverktyget var kända för polismyndigheten. En sådan kontroll kunde enkelt ha gjorts genom att man gått in på den externa hemsidan och säkerställt att uppgifterna var borttagna. Polismyndigheten har härigenom även brustit i förhållande till sin skyldighet i 9 § h) PuL, nämligen att vidta alla rimliga åtgärder för att rätta, blockera eller utplåna uppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

Datainspektionen anser sammanfattningsvis att den felaktigt utpekade oskyldiga personen på bilderna har utsatts för ett betydande otillbörligt integritetsintrång genom polismyndighetens felaktiga behandling av personuppgifter. Den största bristen är självfallet att bilder på en helt oskyldig person har publicerats och det visar enligt Datainspektionen att det förfarande som polismyndigheten tillämpar är otillräckligt när det gäller att säkerställa att korrekta personuppgifter behandlas på Internet.

Polismyndighetens rutiner att rätta felaktiga uppgifter har också visat sig helt otillräckliga. I detta fall har det medfört att polisen låtit utredningsåtgärder i form av en felaktig behandling av personuppgifter på Internet fortgå mer än ett halvår efter det att förundersökningen lagts ned och utan att felet

upptäckts av polismyndigheten. Således måste polismyndigheten inrätta rutiner som på ett bättre sätt än idag utesluter risken för felaktiga publiceringar, samt säkerställer att eventuella felpubliceringar omgående åtgärdas. Datainspektionen *förelägger* polismyndigheten att inrätta sådana rutiner. Skäl föreligger dessutom att låta polismyndigheten redovisa vilka åtgärder som myndigheten vidtar med anledning av detta beslut.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av chefsjuristen Hans-Olof Lindblom, tillsynschefen Britt-Marie Wester, samt juristerna Maria Karlströms och Nicklas Hjertonsson, föredragande.

Göran Gräslund

Nicklas Hjertonsson

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag beslutet meddelades för att kunna prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Kopia till:

Personuppgiftsombudet NN (**genom polismyndighetens försorg**)

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Box 22523, 104 22 STOCKHOLM
(**för kännedom**)

Rikspolisstyrelsen, Rättsavdelningen, Box 12256, 102 26 STOCKHOLM (**för
kännedom**)

Justitieombudsmannen, Box 16327, 103 26 STOCKHOLM (**för kännedom**)

Justitiekanslern, Box 2308, 103 17 STOCKHOLM (**för kännedom**)

Justitiedepartementet, Polisenheten, 103 33 STOCKHOLM (**för kännedom**)